

## **Treffsikre miljøkrav for norske forhold: Forventninger til videre oppfølging av avløpsdirektivet**

Landsstyret i KS støtter høye ambisjoner for å beskytte vannmiljøet og redusere forurensning. God vannkvalitet er avgjørende for naturmangfold, folkehelse og bærekraftige lokalsamfunn. Samtidig er landsstyret i KS opptatt av at miljøpolitikken må bygge på presis kunnskap og treffsikre virkemidler.

EUs reviderte avløpsdirektiv innebærer en betydelig skjerping av kravene til kommunalt avløp. Kommunene vil ha hovedansvaret for gjennomføring av investeringer som følger av nye krav. Økte kostnader som følge av disse investeringene ender imidlertid hos innbyggerne gjennom økte gebyrer. Landsstyret i KS understreker at det derfor er avgjørende at beslutninger om regelverk og virkemidler bygger på kunnskap om faktisk miljøeffekt og lokale forhold, sammen med geografiske og klimatiske forhold som påvirker rensemetode.

Landsstyret i KS er bekymret for at konsekvensene for innbyggerne i for liten grad synliggjøres i beslutningsgrunnlaget, særlig fordi sektoren er selvfinansiert og ikke inngår i de ordinære budsjettprosessene. Dette har også bidratt til at området og de samlede kostnadene i begrenset grad har vært gjenstand for politisk oppmerksomhet. Kostnader knyttet til tilkoblingskrav kan bli så høye at de i praksis utfordrer folks mulighet til å bli boende i egen bolig. Dette understreker behovet for finansieringsrammer som gjør det mulig å gjennomføre nødvendige investeringer på en måte som bidrar til å begrense kostnadsbelastningen for innbyggerne.

Landsstyret viser til rapporten «Nytteverdi ved skjerpede utslippskrav i revidert avløpsdirektiv» som Oslo Economics, Akvaplan NIVA og NIVA har utført på oppdrag fra KS. Rapporten viser at strengere rensekrav kan gi betydelig miljøgevinst i noen vannforekomster, mens effekten i andre forekomster er svært begrenset. Dette gjelder særlig der kommunalt avløp bare utgjør en liten del av den samlede belastningen eller der den økologiske tilstanden allerede er god.

Landsstyret i KS vil særlig peke på at utforming og praktisering av tettbebyggelsesdefinisjonen er helt avgjørende for å beskytte vannmiljøet og redusere forurensning. Norske forhold skiller seg fra europeiske, blant annet gjennom langt større grad av spredt bosetting, mange små og mellomstore avløpsanlegg, strengere rensekrav i følsomme områder og et stort antall vannforekomster med god økologisk tilstand. Samlet sett oppleves dagens regulering og oppfølging som lite helhetlig, der krav utvikles stykkevis mens konsekvensene i stor grad håndteres lokalt.

Manglende nasjonale avklaringer om praktiseringen av kravet om 98 prosent tilknytning skaper usikkerhet og påfører innbyggerne uforholdsmessige kostnader. Uklar hjemmel for tilknytningsplikt gir samtidig ulik praksis både mellom kommuner og mellom

innbyggere, og svekker opplevelsen av rettferdighet og rettssikkerhet. I enkelte tilfeller kan kostnadsnivået bli så høyt at det i praksis utfordrer bosetting og bidrar til fraflytting.

Dette treffer særlig små kommuner med begrenset kapasitet og kompetanse. Samlet sett stilles kommunene overfor oppgaver som er krevende å håndtere innenfor dagens rammer.

Handlingsrommet innenfor direktivet er derfor stort, og landsstyret i KS vil gi honnør til signalene fra regjeringen og Stortinget om at dette handlingsrommet vil benyttes.

Samtidig vil landsstyret i KS understreke at kommunene allerede står i omfattende og kostnadskreven investeringer som følge av statlige krav om nitrogenrensing og tiltak for å bedre miljøtilstanden i Oslofjorden. Tiltakene er nødvendige, men medfører store kostnader for kommuner, innbyggere og næringsliv gjennom økte vann- og avløpsgebyrer. Landsstyret forventer derfor at staten tar et større økonomisk ansvar for oppfølgingen av avløpsdirektivet og nasjonale miljöpålegg.

Landsstyret i KS forventer samtidig at disse signalene følges opp i den videre prosessen, og at kommunesektoren v/ KS involveres løpende i det videre arbeidet.

Landsstyret i KS mener at arbeidet med å følge opp avløpsdirektivet må:

- ta utgangspunkt i faktiske norske miljøforhold
- legge til rette for prioritering av tiltak der miljøgevinsten er størst
- gi rom for differensierte og resipientbaserte løsninger
- gi grunnlag for en rettferdig fordeling av kostnader med utgangspunkt i prinsippet om at forurensere skal betale
- være teknologinøytrale og åpne for innovative og kostnadseffektive løsninger
- sikre at staten tar en større del av kostnadene ved nasjonale miljöpålegg, herunder investeringer i nitrogenrensing og oppfølgingen av Oslofjordarbeidet
- styrke kommunenes finansieringsmuligheter, blant annet gjennom videre utvikling av Kommunalbankens rolle, ytterligere reduksjon i statlig mva. på vann- og avløpsgebyrene, og redusere finansieringskostnader for investeringer i vann- og avløpssektoren, for å sikre gjennomføring i et bærekraftig tempo
- legge til rette for bedre interkommunalt samarbeid om forvaltning, tilsyn og drift av vann- og avløpstjenester.
- styrke kommunenes tilgang til juridisk, teknisk og miljøfaglig kompetanse

Landsstyret i KS vil peke på at tillit og legitimitet er helt avgjørende i miljøpolitikken.

Tiltak som påfører innbyggere store kostnader uten tilsvarende miljøgevinst, vil svekke legitimiteten både til lokalpolitikken, miljøpolitikken og nasjonale myndigheter.

Utformingen av regelverk og virkemidler må derfor ivareta de særegne norske forholdene.